

# ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА ●

● NO.30 (3056) ●

● ЧАЦВЕР, 9 жніўня, 2007

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: [WWW.GOLAS.BY](http://WWW.GOLAS.BY)



**Па дарогах мінулага і выразнай сучаснасці**  
Еўрапейскі веламарафон “Парыж — Масква-2007” перасякаў беларуска-польскую мяжу ў Брэсце **Стар. 2**



**Знічкі Айчыны**  
**Стар. 3**



**Сустрэча праз тры гады**  
Прэм’ерны паказ спектакля “Войцек” адбыўся на сцэне Рэспубліканскага тэатра беларускай драматургіі **Стар. 4**

## Дом, які захоўвае памяць пра паэта

У філіяле музея Якуба Коласа “Мікалаеўшчына” абноўлена экспазіцыя і пачалі працаваць новыя тэматычныя выставы

**Кацярына Немагай**

Дзяржаўны літаратурна-мемарыяльны музей Якуба Коласа адзначыў 40-годдзе з дня заснавання філіяла “Мікалаеўшчына”, які знаходзіцца ў Стаўбцоўскім раёне Мінскай вобласці. Да гэтай даты кіраўніцтва ўстановы прыняло рашэнне адкрыць дзве тэматычныя выставы і абнавіць старую экспазіцыю літаратурна-мемарыяльнага комплексу “Смольня”, які ўваходзіць у філіял музея.

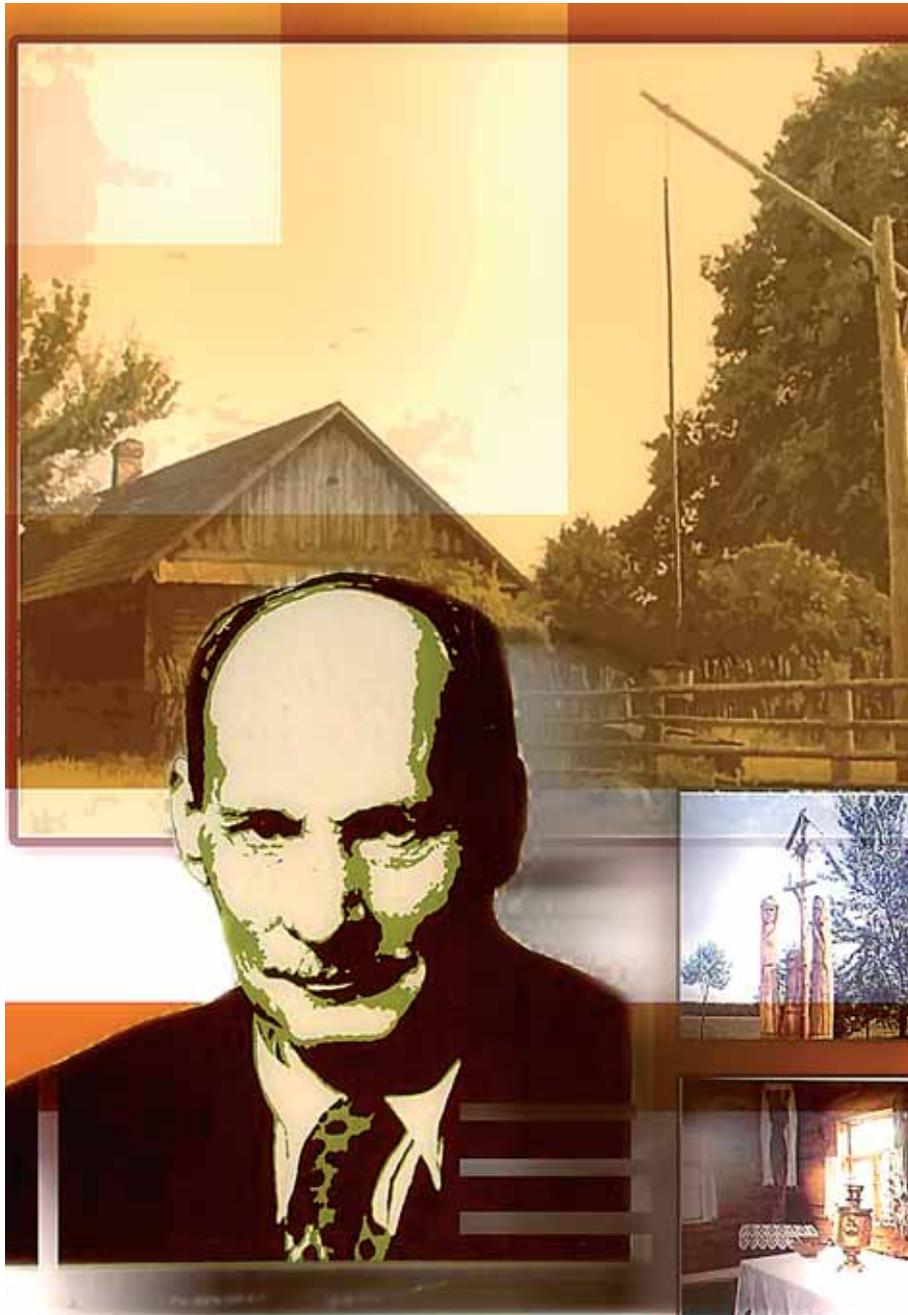
Як адзначыла намеснік дырэктара музея народнага паэта Беларусі Ганна Зайцава, апошняя экспазіцыя ў “Смольне” была створана да 100-годдзя з дня нараджэння Якуба Коласа ў 1982 годзе. Таму з нагоды 40-годдзя філіяла было прынята рашэнне правесці абнаўленне экспазіцыі літаратурнага музея ў сядзібе. Выставачныя залы папоўніліся рэдкімі фотаздымкамі і дакументамі, унікальнымі мемарыяльнымі прадметамі, якія належалі родным Коласа, кнігамі XIX – пачатку XX стагоддзя, якімі карыстаўся паэт.

Юбілейнай даце прысвечана таксама адкрыццё дзвюх тэматычных выстаў з фондаў музея “Пад Нёманаўскім

сонцам” (гістарычная рэтраспектыва жыцця філіяла за чатыры дзесяцігоддзі) і “Незабыўная сустрэча” (да 95-годдзя з дня першай сустрэчы Коласа і Купалы). У цэнтры экспазіцыі — мастацкія партрэты песняроў розных аўтараў, рэдкія фотаздымкі.

Дарэчы, літаратурна-мемарыяльны комплекс “Смольня” (былая сядзіба Міцкевічаў — родных Якуба Коласа) быў адкрыты для наведвальнікаў у 1967 годзе. Сюды паэт прыязджаў у розныя гады (1911-1914, 1947-1956). Тут у жніўні 1912-га ён упершыню сустрэўся з Янкам Купалай.

На тэрыторыі сядзібы знаходзіцца дом, гаспадарчыя пабудовы, студня, ліпы, пасаджаныя рукамі Якуба Коласа. Экспазіцыя складаецца з дзвюх частак: літаратурнай і мемарыяльнай. У літаратурнай частцы змешчаны архіўныя дакументы, фатаграфіі, аўтабіяграфічныя матэрыялы, аўтографы твораў Якуба Коласа, асабістыя рэчы і мэбля паэта пасляваеннага перыяду. У мемарыяльнай частцы — рарытэтныя матэрыялы, якія распавядаюць аб сустрэчы Якуба Коласа і Янкі Купалы, фатаграфіі, прадметы побыту сям’і Міцкевічаў.



На сядзібе ў Мікалаеўшчыне і дагэтуль шмат што нагадвае пра Якуба Коласа

### ВЕСТКИ

#### Малы бізнес заяўляе аб сабе

Ганна Барысава

**Да 2010 года ў малым бізнесе будзе працаваць кожны пяты, заняты ў эканоміцы краіны.**

Цяпер кожны сёмы з ліку працуючых у рэальным сектары эканомікі Беларусі — прадпрымальнік. Як заявіў прэм’ер-міністр Сяргей Сідорскі на ўрачыстай цырымоніі ўзнагароджання лепшых прадпрымальнікаў 2006 года, зараз больш сямі працэнтаў прамысловай прадукцыі вырабляе малы і сярэдні бізнес. Гэты сектар таксама забяспечвае дзевяць працэнтаў рознічнага тавараабароту рэспублікі. Прэм’ер-міністр станоўча ацаніў той факт, што прадпрымальнікі Беларусі імкнуцца адыходзіць ад простага гандлю і ўсё больш актыўна займаюцца прамысловай вытворчасцю, асабліва высокімі тэхналогіямі.

#### Сталі бліжэй да Падмаскоўя

**Беларусь і Маскоўская вобласць максімальна наблізяць бізнес да гандлёва-лагістычных схем.**

Як заявіў прэм’ер-міністр Беларусі Сяргей Сідорскі па выніках сустрэчы з губернатарам Падмаскоўя Барысам Громавым, будаўніцтва гандлёва-лагістычных цэнтраў плануецца пачаць у падмаскоўных гарадах Адзінцова і Раменскае. Сяргей Сідорскі нагадаў, што ў верасні мінулага года падчас дзён Беларусі ў Маскоўскай вобласці былі дасягнуты дамоўленасці, якія надалі імпульс развіццю двухбаковага супрацоўніцтва. За шэсць месяцаў тавараабарот паміж Беларуссю і Падмаскоўем павялічыўся на 38 працэнтаў. “Дынаміка вельмі добрая”, — канстатаваў Сяргей Сідорскі.

#### У Туркменію — на самалёце

**Паміж Мінскам і Ашгабадам наладжваюцца прамыя авіязносны.**

Прамыя авіязносны паміж дзвюма сталіцамі не было больш за 15 гадоў. Дамоўленасць аб адкрыцці авіярэйс была дасягнута на сустрэчы прэзідэнта Туркменістана Гурбангулы Бердымухамедава з віцэ-прэм’ерам Беларусі Аляксандрам Косінцам.

## Парк пабудуюць па генеральнаму плану

**Ірына Трафімчык**

**Паўднёваафрыканская кампанія Lyons Financial Solutions стварае ў Беларусі фонд дзеля акумулявання сродкаў на будаўніцтва Парку высокіх тэхналогій.**

Аб гэтым паведаміў генеральны дырэктар гэтай кампаніі Гары

Фраменцін на прэзентацыі праекта генеральнага плана забудовы парка, якая адбылася ў Нацыянальнай акадэміі навук.

Гары Фраменцін удакладніў, што фонд плануецца стварыць у 2008 годзе. Тым самым кампанія мае намер замацавацца ў Беларусі і працягваць супрацоўніцтва з Паркам высокіх тэхнало-

гій. У пачатку года гэтая кампанія выйграла тэндэр на рэалізацыю інвестыцыйнага праекта па забудову Парка высокіх тэхналогій. Яна і павінна распрацаваць тэхналагічны праект, які будзе пакладзены ў аснову інвестыцыйных прапаноў.

Старшыня Прэзідыума Нацыянальнай акадэміі навук Міхаіл

Мясніковіч адзначыў важнасць сумеснай справы. Ён таксама назваў шэраг праектаў, якія Беларусь рэалізуе з Паўднёва-Афрыканскай Рэспублікай. Адзін з іх тычыцца пераапрацоўкі бурых вуглёў. Акрамя таго, падтрыманы прапановы аб супрацоўніцтве ў галіне атамнай энергетыкі, выкарыстоўванні водных рэсурсаў.

# Па дарогах мінулага і выразнай сучаснасці

Еўрапейскі веламарафон “Парыж — Масква-2007” перасякаў беларуска-польскую мяжу ў Брэсце



У Брэсце да ўдзельнікаў еўрапейскага марафону далучыліся беларускія веласіпедысты

Юрый Акудовіч

У горадзе над Бугам удзельнікі веларабегу наведлі Мемарыяльны комплекс “Брэсцкая крэпасць-герой”, сустрэліся з прадстаўнікамі дзяржаўных, грамадскіх, спартыўных і фізкультурных

арганізацый, ветэранамі Вялікай Айчыннай вайны.

Далей свой шлях па Беларусі веласіпедысты працягвалі цераз гарады Баранавічы, Нясвіж, Сталбцы, Дзяржынск, Мінск, Жодзіна, Барысаў, Барань, Орша, Дуброўна. Падчас руху ўдзель-

нікі знаёміліся з памятнымі мясцінамі і мемарыяламі, сустракаліся з прадстаўнікамі грамадства і ветэранамі. У складзе інтэрнацыянальнай каманды — прадстаўнікі пятнаццаці краін Еўрасаюза, а таксама грамадзяне Беларусі і Расіі.

## Бачная скіраванасць на новыя рынкі

Віктар Міхайлаў

У Санкт-Пецярбургу пачало працаваць прадстаўніцтва Беларускай гандлёва-прамысловай палаты.

Гэта ўжо другое прадстаўніцтва Беларускай гандлёва-прамысловай палаты за межамі рэспублікі. Першае дзейнічае з 2004 года ў Германіі. Прадстаўніцтва ў Санкт-Пецярбургу адкрыта з мэтай папулярызацыі беларускіх тавараў у Паўночна-Заходняй акрузе Расійскай Федэрацыі. Калі крок будзе паспяхова, у далейшым плануецца асвоіць іншыя расійскія рэгіёны, а таксама суседнія скандынаўскія краіны — Фінлян-

дыю, Нарвегію, Швецыю, паведамлілі ў БелГПП.

Задача, якая стаіць перад новым прадстаўніцтвам, — вывучэнне ўмоў удзелу беларускіх прадпрыемстваў у сістэме дзяржаўнага Расіі. Гутарка ідзе аб пастаўках прадуктаў харчавання, адзення і іншых тавараў расійскім школам, бальніцам, арміі. Хоць сістэма дзяржаўнага існуе на тэрыторыі ўсёй Расіі, пакуль што для беларускіх прадпрыемстваў ўдзелу ў тэндэрах толькі ў Санкт-Пецярбургу. Першыя крокі ў гэтым напрамку павінны паказаць, якія ў Беларусі перспектывы па засваенню іншых расійскіх рэгіёнаў.

## Вялікая Айчынная вачыма дзяцей

Творчая работа школьнікаў Кармянскага раёна Гомельскай вобласці перамагла на трэцім завочным публіцыстычным міжнародным конкурсе “Вялікая Айчынная вайна вачыма дзяцей XXI стагоддзя” ў Маскве.

Кіраўнік творчага праекта, настаўнік гісторыі адной з агульнаадукацыйных школ раёна Аляксей Сцепаненка паведаміў, што мясцовыя школьнікі правялі даследчую работу па гісторыі Другой сусветнай вайны, і ў прыватнасці, аб ролі жанчын у Вялікай Айчыннай

вайне. Вынікам працы стала кніга нарысаў у электронным выглядзе “Перамогі жаночы твар”, якую дапаўняюць гістарычныя фотаздымкі. Як адзначыў Аляксей Сцепаненка, асноўнай прычынай, якая падштурхнула да такой дзейнасці, з’яўляецца жаданне школьнікаў даведацца аб вайне з першых вуснаў — ад удзельнікаў — і данесці гэтую інфармацыю да сваіх аднагодкаў. Пасля ўрачыстай прэзентацыі кнігі ў раёне выданне было накіравана ў Маскву на конкурс. Па яго выніках творчая праца кармянскіх школьнікаў заваявала першыя месцы ў дзвюх намінацыях.

# Урокі талерантнасці, альбо ўменне данесці простымі словамі няпростыя ідэі

У Мінску адбыўся міжнародны семінар, які быў прысвечаны тэме адукацыі. Яго арганізатарамі выступілі Цэнтр полікультурнай адукацыі, што дзейнічае пры БДУ, і універсітэт шведскага горада Умеа. Пра асблівасці сустрэчы мы размаўляем з дырэктарам Цэнтра Любоўю Уладыкоўскай

— Хто прымаў удзел у семінары і якія пытанні на ім закраналіся?

— З беларускага боку ўдзельнікамі сталі навукоўцы, выкладчыкі, аспіранты. Шведскі універсітэт прадставілі прафесары Ленарт Спаландэр і Івон Віклунд. Тэмай семінара абралі “Глабальную адукацыю ў мультикультурным грамадстве”. Абмяркоўваліся ў асноўным пытанні глабалізацыі ў адукацыйнай сферы. З’ява гэтая разглядалася з пункту гледжання як гісторыі, так і перспектывы.

— Чаму менавіта глабалізацыя апынулася ў цэнтры гутаркі?

Гэта адна з самых актуальных тэм сучасных дыскусій. Глабалізацыю спыніць сёння немагчыма. Значыць, трэба знайсці станоўчыя моманты ў гэтай з’яве. Як прыклад — уменне будаваць міжкультурны дыялог.

— Як глабальныя тэндэнцыі выяўляюцца ў сферы навучання?

— Настаўнік у наш час становіцца не проста выкладчыкам, яго асноўная мэта цяпер — навучыць вучыцца. Даваць веды ў выглядзе асобных фактаў, пагадзіцца, сёння немэтазгодна: у эпоху Інтэрнэта лёгка знайсці любую інфармацыю. А вось як правільна скарыстаць яе — гэтую навуку і павінен прапанаваць настаўнік. Самае галоўнае — навучыць перспектыўнаму мысленню, уменню распазнаваць жыццёвыя шанцы і магчымасці.

— А які выгляд набываюць “уроки талерантнасці”?

— Перш чым адказаць на пытанне, хочацца ўгадаць той факт, што многія монакультурныя грамадствы сёння ператварыліся ў мультикультурныя. Яскравы прыклад — Швецыя. Бывае, што ў шведскай школе, якую наведваюць усяго пяцьсот вучняў, гучыць некалькі дзесяткаў моў! Што датычыцца Беларусі, то ў краіне працуюць школы з польскай і літоўскай мовамі навучання, існуюць класы з выкладаннем на іўрыце.

Падчас семінара шведскія калегі прадэманстравалі некаторыя педагагічныя прыёмы ў працэсе навучання мультикультурных груп. Вельмі ўзрушыў фільм “A class divided” (“Падзелены клас”). Настаўніца пытае ў дзяцей: “Хто такія негры?” Не раздумваючы, яны адказваюць, што гэта людзі іншай расы, і, відаць, дрэнныя, бо яны чорныя. Тады настаўніца прапануе падзяліць дзяцей паводле колеру іх вачэй — на цёмнавокіх і блакітнавокіх. Блакітнавокія публічна аб’яўляюцца разумнейшымі, ім дазваляецца мець большы перапынак, яны атрымліваюць менш заданняў. Цёмнавокія абавязаны насіць спецыяльную павязку, якая муляе, замінае. Урэшце блакітнавокія лепш спраўляюцца з матэрыялам, а цёмнавокія і вучыцца сталі горш, адчувалі сябе дыскамфортна. Затым лепшымі аб’яўляюцца цёмнавокія, і тут зноў адбываюцца кардынальныя змены — менавіта цёмнавокія пачынаюць дэманстраваць лепшыя дасягненні



Л. Уладыкоўская

ў вучобе, самапаваду, годнасць. Вывад робяць самі дзеці — дасягненні і самаадчуванне чалавека ў многім залежаць ад ціску звонку, таму да кожнага чалавека (кожнай расы, нацыі, культуры)

трэба ставіцца беражліва, з павагай.

Адзначу, што дыскусія ў Мінску прайшла без асабістых цяжкасцяў: Ленарт Спаландэр і Івон Віклунд здолелі данесці даволі простымі словамі зусім няпростыя ідэі.

— Ці дамовіліся надалей развіваць супрацоўніцтва са шведскімі калегамі?

— Так, мы абмеркавалі магчымасці сумесных навуковых праектаў у адукацыйнай і культурнай галінах, удзел беларускіх аспірантаў у Летняй школе універсітэта горада Умеа, а таксама перспектывы ўзаемных навуковых стажыровак.

— Якімі ўвогуле пытаннямі займаецца Цэнтр полікультурнай адукацыі?

— Цэнтр усяго некалькі месяцаў. Цяпер ён перажывае стадыю станаўлення і актыўнага пошуку сваёй нішы. Сфера дзейнасці Цэнтра — разнастайныя міжнародныя навуковыя і адукацыйныя праекты.

Вольга Карней

Давайце паспрабуем зазірнуць у пачатак мінулага стагоддзя... Ляхавіцкі край. Вёска Флер'янова. У яе межах — сядзіба Яна Бохвіца, сына ўдзельніка паўстання 1863-64 гг. Фларыяна Бохвіца. Калі быць фактаграфічна дакладным, то спярша Бохвіцы жылі ў Вошкаўцах (сённяшняя вёска Ураджайная). Ян, які нарадзіўся ў 1835 годзе, прыехаў сюды разам з бацькамі ў 1838. Фларыян, вядомы ў краі філосаф, пачаў уладкоўваць сядзібную гаспадарку, парк. Справу бацькі працягваў Ян Отан Бохвіц. А праз некаторы час заснаваў яшчэ адну сядзібу — Новыя Вошкаўцы, якую і назваў пазней у гонар бацькі Фларыянова (з часам у мясціны з'явілася новае імя — Флер'янова). Там пісаў вершы. Свае назіранні, свой вопыт усталявання парка і сада выклаў у рабоце “Як закладваць сады”. Сын Яна — Тадэвуш Бохвіц (1863 – 1930) вучыўся ў Слуцкай гімназіі. І ўсямерна імкнуўся працягваць бацькавы клопаты. Аляксандр Ельскі называў фларыянаўскі сад з паркам і невялікім домам “упрыгожаннем ваколіцы”. У Фларыянава ладзіўся пансіён. Сюды прыезджалі літаратурны крытык Юзаф Катарбінскі, яго жонка журналістка Люцына Катарбінская, пісьменнік Уладзісаў Рэймант... У 1908 і 1909 гадах тут летавала вядомая пісьменніца Эліза Ажэшка.



Ляхавічы. Пач. XX ст.



Ляхавічы. Вуліца. Пач. XX ст.

Алесь Карлюкевіч

І вось мы ў Фларыянава 18 жніўня 1908 года. Дзякуючы даследчыцы Валянціне Гапавай можна з пэўнай доляй дакладнасці ўзнавіць атмасферу таго вечара. У Бохвіцаў адпачываюць знакамітасці, якія далёка не ў апошнюю чаргу пагадзіліся правесці лета ў пансіёне з-за вядомай у краі пісьменніцы. Гэта Э. Ажэшка яшчэ ў лютым пісала Люцыне Катарбінскай: “Я на лета зноў выбіраюся да Фларыянава. Вёска прыгожая, здаровая, Бохвіцаў пакахала, гэта людзі бязмежна добрыя і мілыя. І ведаеш, што прыйшло мне на думку. Можа, вы выбраліся б туды на нейкія тыдні”. Прыехалі Катарбінскія... 18 жніўня на літаратурна-мастацкім вечары Юзаф, бы сапраўдны артыст, дэкламуе вершы. “Псалм добрай волі” С. Красінскага. Катарбінскі і Ажэшка чытаюць па чарзе. Дэкламацыю суправаджае хор. Піяністка Асецінска выконвае творы Шапэла, Грыга, Бетховена. Доктар Нусбаум чытае “На Літве”. А затым усе госці фларыянаўскага вечара запрашаюцца на свята сяўбы і ўрачыстую пасадку дрэў. Пасля Катарбінскі напіша аб гэтым у друку: “Патрыярхальны дух, які захаваўся на літоўскіх дварах, узнаўляе старыя, прыгожыя звычаі. Жніво амаль закончана — трэба пачынаць сяўбу, кінуць зерне новага плёну на загон зямлі-карміцелькі. Мы выходзім цэлай грамадой у поле, на край якога стаіць запрэжаная парай коней сёлка, упрыгожаная для гэтай урачыстасці гірляндамі палявых кветак. Гас

## Знічкі Айчыны



Ляхавічы. 1918 г.

падар падае Ажэшцы аздобленыя кветкамі кошык са збожжам. Яна бласлаўляе крыжам раллю і кідае дрыжачай рукой некалькі жменяў сыпкага зерня на ўзараныя загоны... Мы вяртаемся да двара на другі сімвалічны абрад. Каля дома выкапаны дзве ямы, садоўнікі прывезлі два маладзенькія дубочки. Ажэшка і Рэймант трымаюць за галінкі маладыя дрэвы, так проста адбываецца ўрачыстасць закладкі маладога гаю на памяць побыту польскіх літаратараў”. З тае пасадкі — дуб Элізы Ажэшкі ў Флер'янова... А яшчэ — цэлы том эпістэлярыі,

адрасаванай пісьменніцай Тадэвушу Бохвіцу. Літаратурная і мастацкая памяць гэтых ваколіц наўздзіў багатая на яркія імёны. У самім мястэчку нарадзіўся польскі празаік Сяргей Пясецкі. Напрыканцы 1930-х ён набыў шырокую вядомасць праз аповесць “Каханак Вялікай Мядзведзіцы”. Многія свае творы, нягледзячы на ўсю іх авантурнасць, Пясецкі выпісаў з уласнага жыцця, бо прайшоў і праз вопыт кантрабандыста, і ў астрозе пасядзеў. У пачатку XIX стагоддзя ў Ляхавічах пабываў рускі пісьменнік Уладзімір Бранеўскі (у будучым — генерал-маёр). У сваіх дарожных нататках апі-

саў паселішча, руіны Ляхавіцкага замка. Нататкі называюцца наступным чынам — “Падарожжа ад Трыеста да Санкт-Пецярбурга ў 1810 г.” і былі выдадзены ў Маскве ў 1828 годзе ў двух тамах. Распавядаючы пра Аўстрыю, Венгрыю і Польшчу, Бранеўскі прывёў безліч унікальных звестак па культуры, этнаграфіі і фальклору паўднёвых і заходніх славян. А ў вёсцы Нача, якая не так і далёка ад Ляхавіч, нарадзіўся Янка Сваяк. Сапраўднае прозвішча перакладчыка, педагога, публіцыста, вучонага, грамадскага дзеяча, які пражыў болей за 90 гадоў, — Марыян Фальскі. Аў-



Ляхавічы. Царква. Пач. XX ст.

тар брашуры “Як будзе з зямлёю?”, якая пабачыла свет у 1910 годзе. Тады ж наш зямляк выдаў польскі буквар “Навука чытання і пісання”. А з маёнтка Нач-Брындзоўскай (паблізу вёскі Нача) — публіцыст, папулярызатар беларускай літаратуры Напалеон Чарноцкі. У Мядзведзічах, якія апісаў у “Паездцы па Палессі летам 1912” этнограф Ісак Сербаў, працавала настаўніцай легендарная Паўліна Мядзёлка. І было гэта ў 1918-19 гадах, калі яна вярнулася з Паволжа. Ляхавіцкая зямля падаравала Беларусі многіх энергічных, рулівых сыноў і дачок. І ўсіх, відаць, у межах аднаго нарыса не ўгадаеш. Але як не скажаць пра братаў Міхаіла і Уладзіміра Мінкевічаў. Міхаіл Гаўрылавіч — міністр асветы БССР з амаль дваццацігадовым стажам. Яго імя прысвоена Жарабковіцкай сярэд-

няй школе. А Уладзімір Гаўрылавіч — заходнебеларускі падпольшчык, які вымушана яшчэ ў 1930-ыя гады выехаў у Амерыку. Дзякуючы намаганням Уладзіміра Мінкевіча і яго сяброў быў набыты ва ўласнасць беларускай дыяспары Араў-парк у Нью-Йорку, дзе зараз стаіць помнік Янку Купале. З ляхавіцкіх Дамашоў — вядомы палітык, публіцыст Іван Антановіч, які адзін час ужо ў незалежнай Беларусі займаў пасаду міністра замежных спраў. З Ляхавічамі паяднаны лёсы знакамітага празаіка Уладзіміра Дамашэвіча, гісторыка Віталія Скалабана, паэтаў Леаніда Пранчака, Алеся Бадака... Прываблівы Ляхавіцкі край — цудоўны кавалачак нашай неабсяжнай Айчыны. І прываблівыя постаці сыноў і дачок Ляхавіцкай стараны.

## Каштоўнасці спадчыны вяртаюцца

Ганна Багамазава

**У Оршы пачынаецца рэстаўрацыя езуіцкага калегіума, гісторыя ўзвядзення якога звязана з імем Льва Сапегі.**

Першы калегіум на аршанскай зямлі быў пабудаваны для езуітаў у 1604 годзе славытым канцлерам Вялікага княства Літоўскага. Да 1690 года будынак быў драўляным, а ў канцы XVII стагоддзя з'явіўся каменны комплекс, які ўключае ў сябе касцёл, манастырскі корпус, будынак бурсы (вучылішча) і гаспадарскія пабудовы. У Аршанскім езуіцкім калегіуме быў напісаны "Аршанскі кодэкс" — зборнік папулярных драм і інтэрмедый эпохі барока, якія ставіліся ў Варшаве, Віцебску, Навагрудку, Полацку. Цяпер гэтая літаратурна-гістарычная спадчына знаходзіцца ў бібліятэцы ва Вроцлаве.

Аднаўленне помніка архітэктуры XVII стагоддзя пачнецца ў бліжэйшыя месяцы. На працягу 2007-2008 года будуць рэстаўраваны будынак манастырскага корпусу і бурсы з 26-метровай вежай, якія захаваліся да нашых дзён.

Разам з калегіумам у парадак будзе прывезены цэлы шэраг культурных і гістарычных аб'ектаў старажытнай Оршы. Гарадскія ўлады збіраюцца рэстаўраваць старадаўні млын і аранны мост, разглядаюцца праекты добраўпарадкавання дзяцінца — старажытнага гарадзішча. Усяго на абнаўленне аб'ектаў культуры ў бліжэйшыя два гады будзе накіравана больш за дзесяць мільярдаў рублёў.

## У Магілёў — да тульскага самавара



Славуты тульскі самавар удала месціцца на адной з магілёўскіх вуліц

Вольга Кісялёва

**Вуліцу Ленінскую ў Магілёве цяпер завуць ныйначай як мясцовым Арбатом. Па рашэнню гарадскіх уладаў яна ўжо стала пешаходнай, а ўздоўж выраслі крамы і шматлікія кафе. Гэтым летам па праекту тульскіх архітэктараў тут пабудаваны комплекс "Тульскі дворык".**

У цэнтры дворыка ўсталявалі славуты тульскі самавар у тры метры вышыней, а таксама вялікіх памераў кубак. Тут жа ўлад-

кавалі мястэчка для атракцыёнаў і спартыўную пляцоўку. У выхадныя дні "Тульскі дворык" становіцца для жыхароў Магілёва любімым месцам сямейнага адпачынку.

Трэба заўважыць, што аб'ект, выкананы ў нацыянальных традыцыях расійскай даўніны, — плён цесных культурна-эканамічных сувязяў Магілёва і Тулы. Раней тут быў адкрыты "Маскоўскі дворык", які дазваляе наведвальнікам прасякнуцца духам расійскай сталіцы. А ў магілёўскім гарвыканкаме ўжо разважаюць над новай ідэяй, звязанай з будаўніцтвам "Звенігародскага дворыка".

## Месца для музейнай экспазіцыі

Дзяіна Грышанав

**У Расонскім раёне Віцебскай вобласці ў вёсцы Клясціцы да 195-годдзя бою пад Клясціцамі створаны музей Айчыннай вайны 1812 года.**

Бой пад Клясціцамі ўвайшоў у гісторыю Айчыннай вайны як першая перамога рускіх войскаў над французамі. Дзякуючы самаадданасці салдат 1-го пяхотнага генерала Вітгенштэйна, у склад якога ўваходзіў і Гродзенскі гусарскі полк, рускія войскі спынілі наступленне арміі Напалеона на сталіцу Расійскай імперыі. У гэтым баі смяротнае раненне атрымаў выхадзец тутэйшых месцаў герой руска-турэцкай кампаніі генерал Якаў Кульнёў.

Галоўнай славатасцю музея стала дыярама "Бой ля возера Сівошына, ра-

ненне Якава Кульнёва". Яна выканана мастаком Ігарам Гарбуновым, які вядомы сваімі ваеннымі мініяцюрамі. Спецыяльна для дыярамы выраблены 43 фігуркі рускіх і французскіх салдат, некалькі маленькіх копіяў зброі. Карціна бою створана на аснове дакументальных сведчанняў. Акрамя таго, у экспазіцыі прадстаўлены мундзір і ківер гусара Гродзенскага палка і абмундзіраванне грэнадзёра.

Як адзначыў кіраўнік аддзела адукацыі Расонскага райвыканкама Генадзь Фёдарэў, праграма развіцця малых гарадоў, якая зараз актыўна рэалізуецца ў Расонах, прадугледжвае стварэнне ў раёне сеткі турыстычных аб'ектаў, у тым ліку і невялікіх музейных экспазіцыяў. Тут разлічваюць, што новы музей у вёсцы Клясціцы стане адной з славатасцяў і не будзе абдзелена ўвагай турыстаў.

## Гісторыю ўдакладняюць упрыгожванні

**Убачыў свет цікавы мультымедыны праект "Ювелірная пластыка старажытнага Бярэсця XI-XIV стагоддзяў".**

З'яўленню гэтага кампакт-дыска спрыялі намаганні Бюро ЮНЕСКА ў Маскве, Брэсцкага абласнога краязнаўчага музея і Беларускага дзяржаўнага інстытута праблем культуры.

У мастацтве старажытнабеларускіх і старажытнаарускіх зямель асаблівае месца належала дробнай пластыцы. Менавіта таму

яна і іншыя ўзоры дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва XI-XIV стагоддзяў сталі ледзь не адзінымі дакументамі той эпохі: дробная пластыка, знойдзеная ў 15 гарадах Беларусі (у тым ліку ў Брэсце), дазволіла не толькі ўсталяваць даты іх узнікнення, але і ўдакладніць гісторыю.

Напрыклад, даважкі і крыжы-змеявікі, якія адначасова з'яўляюцца абярэгамі, дазваляюць больш дакладна датаваць заснаванне таго або іншага беларускага паселішча.

## Сустрэча праз тры гады

Прэм'ерны паказ спектакля "Войцек" па п'есе нямецкага пісьменніка Георга Бюхнера адбыўся на сцэне Рэспубліканскага тэатра беларускай драматургіі

Ірына Цімохіна

Рэжысёр пастаноўкі Моніка Дабраўляньска (Германія) расказала на прэс-канферэнцыі, што ідэя пастаноўкі гэтай п'есы з'явілася даўно, і ў выніку яна вырашыла рэалізаваць праект менавіта на беларускіх тэатральных падмостках. Па той ролі, якую адыграў пісьменнік Георг Бюхнер у станаўленні нямецкага класічнага тэатра, яго можна параўнаць з

Антанам Чэхавым у Расіі, адзначыла яна. Моніка вырашыла пазнаёміць беларускага глядача з сапраўдным шэдэўрам класічнай нямецкай драматургіі, які яшчэ не дэманстраваўся ў беларускіх тэатрах.

У п'есе заняты акцёры Нацыянальнага акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы, з якімі драматург ужо раней працавала — Святлана Зелянкоўская, Алег Гарбуз, Ганна Хітрык, Аляксандр Малчанаў і Сяргей

Кавальскі.

П'еса "Войцек" лічыцца лепшай з таго, што стварыў Георг Бюхнер на працягу свайго жыцця. Пастаноўка ўключае 27 сцэн, якія расказваюць аб рэальных гістарычных падзеях і салдацкім жыцці. Прататып Войцека — асоба, якая рэальна існавала, яго прозвішча драматург захаваў. Гэта драма чалавека, цалкам уніжанага галечай. Ён знаходзіцца ў моцнай залежнасці ад усяго, што

адбываецца вакол яго і ў выніку губляе тое, што яму найболей дорага.

Варта адзначыць, што Моніка Дабраўляньска супрацоўнічае з тэатрамі Германіі і Польшчы, удзельнічае ў шматлікіх міжнародных праектах. Яна ставіць спектаклі па творах Кафкі, Чэхова, Дастаеўскага, Шэкспіра, а таксама сучасных драматургаў. Мінскаму глядзю Моніка Дабраўляньска стала вядома ў 2004 годзе, калі паставі-



Сцэна са спектакля "Войцек"

ла спектакль-імпрэвізацыю па сцэнарыю Паўла Пракко "Падары мне білет...". Для работы над пастаноўкай "Войцек" рэжысёр прыехала па запрашэнню мінскага прадзюсерскага цэнтра

"Мэджык". Дарэчы, у новым тэатральным сезоне п'еса таксама будзе дэманстравацца на сцэне Рэспубліканскага тэатра беларускай драматургіі.